

šega društva. Najednom smo ga ugledali u novom zanosu i sjaju, kao da nam svima želi reći, ustrajte, izvest ćemo svoje programe iz slijepih ulica. Bio je pun odgovornosti i zanosa. Naš prvi kongres s našim susjedima je vanredno uspio. Jova je dostojanstveno predsjedao značajnom skupu tumačeći i opet svoje osnovne misli. Bili smo često porobljavani, varani i omalovaženi, bili smo često uništavani od najbližih, ali mi smo pobijedili u ljubavi i praštanju u snazi našeg golemog jedinstva koje prelazi naše granice. Bio je miran, odrešit i drag, bio je čovjek koji je stvoren da ga se poštuje i voli. Misao o mogućnosti suradnje na naučnom polju pokazala se dragocjenom, jer ona prelazi političke granice. Jova nas je u svom pozdravnom govoru združio u jednu misao. Bio je to veliki trenutak koji je ostao nezaboravnim.

Ipak, akademik Tucakov je bio najsretniji u časovima kad je ostvarivao svoje planove i istraživanja u najtješnijem dodiru s raskošnom prirodom koja poklanja svoje plodove i čovjeku i vječnoj epopeji života. Tu u divljini, na proplancima u šikarama, tu među lišćem i cvjetovima živio je Jovan pun zahvalnosti gorskim masivima koji su ga milovali svojim zakonima ljepote, surovosti, daljina i neprekidne tajnovitosti. I tako je ostao svojim korijenjem fiksiran svagdje gdje je djelovao. On odista nije nikada zaboravio svoju osnovu misao: »Ne budite nikada repa bez korena!«

IN MEMORIAM
AKADEMIKU PROF. DR JOVANU TUCAKOVU

Samuel ELAZAR

Malo koja tužna vijest nas je tako duboko potresla kao vijest da nas je naš kolega, drug i prijatelj Jovan Tucakov za navijek napustio.

Kako i ne bi, kada smo se poznavali i prijateljevali puno pola stoljeća. To nije malo, naprotiv, to je dovoljno dug vremenski raspon u kom se može upoznati i procijeniti duša jednog čovjeka.

Sa nekoliko kolega sarajlija sa zadnje godine studija našao sam se u društvu u kojem se isticao pok. Jovan Tucakov svojom veselom prirodom, temperamentom, dobrim raspoloženjem i iskričavom duhovitošću, radi kojih vrлина su ga kolege i prozvale »Lala«.

Koliko god je kao student pokazivao ljubav za »dobru staru farmaciju« naročito za farmaceutsku botaniku i farmakognoziiju, i odao se studiju sa puno ozbiljnosti i marljivosti, toliko je bio u slobodnim studentskim časovima, u »obligatno subotu u večer«, u društvu uvijek veselo, raspoložen, duhovit i organ za šalu i lijepu pesmu.

Poslije smo se razišli, ali sam čuo da je otišao u Francusku da nastavi studije i na specijalizaciju, a po osnutku Farmaceutskog fakulteta u Beogradu izabran je za profesora farmakognoziije.

Tek poslije oslobođenja 1950. godine smo obnovili poznanstvo, i učvrstili prijateljstvo, kada sam u svojstvu direktora »Šumaprodukta«, preduzeća za otkup, preradu i izvoz ljekovitog bilja, dolazio službeno u Beograd i Novi Sad na stručne sastanke. Tada je zemlja bila, još prilično opustošena i osiromašena, u fazi obnove i izgradnje, u koju svrhu je trebalo mnogo deviza. Dosta velik dio tereta i odgovornosti je pao na našu branžu, koja je ostvarivala izvozom relativno dosta deviza, a bez mnogo ulaganja u repromaterijal i investicije.

U tim vremenima punim briga i odgovornosti, došao je do izražaja veliki smisao za organizaciju i primjenu nauke u praksi, od strane prof. Tucakova.

Na raznim sastancima, savjetovanjima i simpozijima republičkih preduzeća i sekcija za ljekovito bilje on je vodio glavnu riječ, a svaka mu je bila na mjestu. Njegova iskustva i savjete smo vrlo rado i mi primjenjivali — svak na svom terenu.

Bio je fanatičnom ljubavlju odan nauci o farmaceutskoj botanici i farmakognoziiji, kao i farmakologiji droga, koje je svagdje popularizo-

vao. Isto tako je naučno i kritički proučavao narodnu tradicionalnu empirijsku medicinu, nastojeći da uvijek nađe farmakološko opravdanje za upotrebu pojedinih droga u narodnoj medicini. U svom radu na popularizovanju upotrebe ljekovitog bilja-droga, je uvijek vodio računa da taj posao ostane u granicama i na visini struke i nauke, i da ne preraste u amaterizam i nadriljekarstvo.

Ostao mi je u lijepom sjećanju jedan doživljaj u njegovom društvu prije nekih 25 godina. U ono vrijeme je prof. Tucakov vršio sa svojim studentima po narudžbi nekih seoskih nar. odbora u Bosni inventarizaciju ljekovitog bilja u tim krajevima. Povodom toga je sekcija za ljekovito bilje pri republičkoj šumarskoj komori BiH organizovala u dogovoru i režiji prof. Tucakova stručnu ekskurziju u Deliblatsku pješčaru za šumare u šumarske tehničare Bosne i Hercegovine. I ja sam, kao pretsjednik sekcije za ljekovito bilje, bio pozvan kao gost na tu ekskurziju.

I ako su svi učesnici te ekskurzije bili mrtvi umorni nakon 9-časovne vožnje kroz banatsku ravnicu i Deliblatsku pješčaru, pok. Tucakov je iza večere stvarao veselo raspoloženje svojom lijepom pjesmom, pa se je i kolo povelu, kojem su se svi učesnici pridružili. Ne znam koliko je to trajalo, jer sam ranije otišao na počinak, ali znam da nas je u 6 časova upravo prof. Tucakov probudio, i poslije doručka odmah poveo na razgledanje plantaža i rasadnika ljekovitog bilja, radi čega smo došli. Iz njegovih opširnih stručnih i naučnih izlaganja nije se moglo primijetiti ni traga umora. Svi smo se divili njegovoj energiji, upornosti i ozbiljnosti kojima je vršio svoja izlaganja u koja je uvijek uplitao upute i preporuke za naš daljnji praktični rad.

Posljednji put smo se sreli »kao travari« 1967. godine u saveznoj komisiji za standardizaciju ljekovitog bilja, u Beogradu. pok. Tucakov je isto bio sa svojim saradnicima, a iz Zagreba drugarica prof. Branka Akačić. Dva dana se je radilo intenzivno uz opširne stručne diskusije o svakoj pojedinačnoj drogi. U toku rada sam upitao prisutne profesore Tucakova i Akačićevu, kako to da se u standardima obuhvata oko 80 droga, a u farmakopeji ni dvadeset. pok. Tucakov mi je tada odgovorio da se posebno radi na farmakopeji droga. Dokle su stigli na tom poslu ne znam, ali bi bila velika šteta, da on nije dovršio taj posao.

U naučnom društvu za istoriju zdravstvene kulture Jugoslavije bio je među osnivačima i najagilnijim poslenicima. Bio je radan, marljiv, energičan na svakom poslu i zadatku koji je stajao pred njim, pa nas je to rukovodilo da ga biramo za pretsjednika društva. I na toj dužnosti je došla do izražaja njegova legendarna upornost, energija i organizatorske sposobnosti. Naročito mnogo je doprinio pri izradi novoga statuta društva i transformaciji rada i organizovanju u skladu sa novim ustavom.

O njegovom naučnom radu će sigurno pisati bolji znalci od mene, a ovo nekoliko iskrenih riječi i sjećanja na našeg velikog učenjaka i prijatelja neka bude umjesto cvijeća na njegov još svježiji grob.

Vječna slava našem iskrenom prijatelju prof. dr. Jovanu Tucakovu!

SEĆANJA NA JOVANA TUCAKOVA

Miša SUBIĆ

Jedan od naših savremenih naučnih velikana, akademik, profesor, dr Jovan Tucakov, obilovao je nizom karakternih odlika, koje dopunjuju njegovu skromnu i veličanstvenu prirodu. Sećanja na njega i njegove stavove o izvesnim pitanjima, omogućava da se što bolje sagleda kao naučnik, humanista i patriota. Mi koji smo imali prilike da budemo češće s njim u društvu, na putovanjima, ili pri međusobnim posetama i razgovorima, bili smo svedoci kako njegovih velikih reči o običnim stvarima, tako i običnim i jasnim stavovima o velikim stvarima.

Voleo je da zalazi u najzabačenije krajeve, gde je proučavao floru naše zemlje, da se raspituje za običaje i jezik našeg naroda. Satima je znao da se zadržava u razgovoru sa seljacima, raspitujući se o raznim lekovitim travama, koje se nalaze u njihovom kraju, učeći se od njih kako ih koriste i učeći ih kako da ih koriste pravilno, kao deo narodne medicine. Učeći narod, Jova Tucakov je i sam učio od njega. Sin seljaka, njegovog rodnog Čuruga, osećao se stalno obaveznim da se bori protiv zaostalosti sela. Pri svakom susretu sa seljacima, trudio se, da im prenese što više korinih tekovina nauke a naročito je voleo da se bavi širenjem zdravstvenih navika. Njegovi spisi, predavanja i razgovori, odišu duhom zdravstvenog vaspitanja.

Čuvajući lepotu narodnog jezika, pisao je lepim i jasnim stilom, pristupačnim i širokim narodnim slojevima. Izbegavao je da koristi strane reči gdegod je to mogao, iako je bio visoki intelektualac. Pedantan u radu, nije propuštao da mu se prikrade nijedna jezička ni stručna greška. Čitajući neke moje radove, imao je običaj da me opomene: »Piši našim lepim Vukovim jezikom i izrazima. Zašto stranim, kad imaš odgovarajuće naše?«

Svi smo znali za patriotizam Jove Tucakova, koji je on ispoljavao svuda, a naročito kad bi se našao van naše zemlje. Voleo je svoju zemlju i sa velikim oduševljenjem je govorio o njenim lepotama, dolinama i planinama, bogatim lekovitim biljem. Raspitivao se kod našeg življa kako čuva svoj jezik i običaje, upozoravajući ga da ne zaboravi svoje poreklo i otadžbinu. Jednom smo bili u rumunskom delu Banata, kod moje rođake, koja tamo živi. Prve reči koje je uputio mojoj rođaci pri upoznavanju su bile: »Je li Jano, nisi ovde zaboravila svoj maternji srpski jezik?« Ali se nije zadovoljio samo tim, već se raspitivao da li